

Som grönsallad efter julmaten

Ni vet hur det är. Efter att ha ätit stabbig julmat i ett par veckor är det skönt att slå sig ner med en fräsch grönsallad, och känna att man helt byter diet.

Lite samma känsla får jag av att läsa *Liberatarianism* av David Boaz, efter att ha genomlidit den senaste tidens svenska samhällsdebatt. Sverige är fullt av entreprenörer som tar sig för helt fel saker, som att ge ut böcker om alla de bidrag som finns att söka från socialstaten. Eller som att organisera bussresor till Stockholm för att demonstrera mot arbetslösheten, istället för att fundera på vad man skulle kunna åstadkomma på hemorten.

Liberatarianism – a primer är nybörjarens guide till nyliberalismen, skriven av en man som känner den utan och innan. David Boaz är den framgångsrika vice presidenten i Cato Institute, den mest välrenommerade nyliberala tankesmedjan i USA.

Han konstaterar att de riktigt anti-etatistiska och frihetliga idéerna är på frammarsch i USA. Vi kan från svensk

Liberatarianism – a primer, David Boaz, Free Press, New York, 1997.

horisont tycka att USA är ett under av låga skatter och återhållen stat, men sett ur den nyliberala traditionen är de federala organen i Washington DC verkligen "Big Government". Och allt fler amerikaner lyssnar till de nyliberala tankegångarna. Idéerna saknar inte populära företrädare.

Magasinet *Rolling Stones* vassaste penna, PJ O'Rourke, sammanfattade sin politiska hållning med formuleringen "att ge pengar och makt till politiker är som att ge whiskey och bilnycklar till tonåriga grabbar". En av mina favoritkåserer, Dave Berry, analyserar statens verksamhet som att den "tar pengar från en del människor, behåller en hygglig del, och ger resten till andra människor". Som skattebetalande svensk känner man igen sig.

Trevligare med individualism

Boaz går tillbaka i litteraturen och historien, och visar på idéernas ursprung, ytterst den mentalitet som präglade människor som kom till Amerika, och som kodifierades i självständighetsförklaringen och konstitutionen. Där finns tydliga skrivningar om att staten skapas för att garantera människors naturgivna fri- och rättigheter, inte för att skapa jobb, förbättra folkhälsan eller bedriva

fotvård i kommunerna.

Boaz går igenom tillvarons olika aspekter och konstaterar att med individualism istället för kollektivism blir samhället trevligare (rasism och andra kollektivistiska problem elimineras), välståndet ökar med mer av marknadsekonomi, och civilsamhället tar mer ansvar om staten backar.

I den tröttsamt klientorienterade svenska debatten är jag benägen att hålla med honom, om inte annat för debattens skull.

I sista kapitlet finns en appendix där man kan fylla i ett enkelt formulär, med påståenden som man ska poängsätta. Den samlade poängen skriver man in i en matris med två axlar – ekonomisk och personlig frihet. Man placeras in efter hur mycket frihet (frånvaro av statliga ingrepp) man är villig att acceptera. Hög personlig frihet men låg grad av ekonomisk frihet innebär att man är "liberal", omvända resultatet innebär att man är "conservative". Låga poäng på bägge axlar ges etiketten "authoritarian", och höga poäng på bägge innebär att man är "liberatarian".

Jag fyllde i mina poäng och hamnade mitt i fältet för "liberatarian". Mina gamla folkpartiränder har nog gått ur.